

Uppdrag 9. enligt Energimyndighetens regleringsbrev omfattande redovisning av hur myndigheten hanterar säkerhetsskyddsklassificerad information och hur sådan information kan inkluderas i planeringsunderlag inom samhällsplanering.

MATS LÖWENBERG

Innehåll

Inledning	2
Uppdraget.....	2
Disposition	2
Energimyndighetens arbete med säkerhetsskydd	2
Verksamhetsbeskrivning.....	2
Säkerhetskänslig verksamhet och genomförda förbättringar	3
Verksamhet inom myndigheten som hanterar, eller bedöms komma att hantera, säkerhetsskyddsklassificerad information (säkerhetskänslig verksamhet)	4
Energiberedskapsavdelningen	4
Kris- och säkerhetsfunktionen (KSF)	4
Avdelningen för verksamhetsutveckling och stöd (VUS).....	4
Klimatavdelningen.....	5
Säkerhetsskyddsarbetet	5
Ledning och styrning	5
Fysisk säkerhet	5
Personalsäkerhet	6
Informationssäkerhet.....	6
Arbete med säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter inom samhällsplaneringen	7
Bakgrund.....	7
Försvarsmaktens roll.....	7
Metod.....	8
Metodens kärna	8
Metoden i sammanfattning.....	8
Metodens utmaningar.....	9
Hantering av sekretess	10
Om samhällsplanering och planeringsunderlag.....	10
Motiv till varför sekretessbelagd information behöver hanteras i planeringsunderlag.....	11
Slutsatser och rekommendationer.....	11

Inledning

Uppdraget

Hantering av information och handlingar som omfattas av sekretess.

Statens energimyndighet ska redovisa hur myndigheten arbetar med att hantera information och underlag som omfattas av försvarssekretess och säkerhetsskyddslagen (2018:585), så kallade säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, samt återkomma med förslag på metod för hur sådan information kan inkluderas i planeringsunderlag inom samhällsplanering. Av redovisningen ska framgå hur det arbetet kan stärkas. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 30 november 2023.

Disposition

Uppdraget redovisas i två delar. Den första delen beskriver hur myndigheten arbetar med säkerhetsskydd. Redovisningen tar sin utgångspunkt i Energimyndighetens egna styrande dokument, säkerhetsskyddsanalys och kompletteras med en beskrivning av såväl kommande som genomförd verksamhet på säkerhetsskyddsområdet.

Den andra delen lämnar ett förslag på metod för planering av energiproduktion där säkerhetsskyddsklassificerad information inkluderas i samverkan med andra myndigheter och aktörer. Metoden som beskrivs är under utveckling i ett projekt som genomförs i två länsstyrelser. Utöver metodens funktion diskuteras också metodens utmaningar och hur den knyter an till samhällsplaneringens centrala delar.

Energimyndighetens arbete med säkerhetsskydd

Verksamhetsbeskrivning

Energimyndigheten är förvaltningsmyndighet för frågor om tillförsel och användning av energi i samhället. Energimyndigheten lyder under Klimat- och näringslivsdepartementet.

Myndighetens uppgifter framgår av förordning om ändring i förordningen (2014:520) med instruktion till Statens energimyndighet (2022:557). Där framgår i stort att myndigheten ska verka för att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet i energisystem som är hållbara och kostnadseffektiva med en låg påverkan på hälsa, miljö och klimat. Det innebär bland annat att myndigheten:

- tar fram och förmedlar kunskap om effektivare energianvändning till hushåll, företag och myndigheter,
- ger utvecklingsstöd till förnybara energikällor, smarta elnät och framtidens fordon och bränslen,

- ger möjligheter till tillväxt för svenskt näringsliv genom att stödja förverkligandet av innovationer och nya affärsidéer,
- deltar i internationella samarbeten, bland annat för att nå klimatmålen,
- hanterar styrmedel som elcertifikatsystemet och handeln med utsläppsrätter,
- tar fram nationella analyser och prognoser, samt ansvarar för Sveriges officiella statistik på energiområdet.

Myndigheten skapar förutsättningar för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling och verkar för såväl en effektiv energianvändning som för en trygg och uthållig energitillförsel. I det senare fallet har Energimyndigheten tillsynsansvar, enligt säkerhetsskyddsförordning (2021:955), mot enskilda verksamhetsutövare inom områdena fjärrvärme-, naturgas-, olje- och drivmedelsförsörjning. Dessutom har myndigheten tillsynsansvar inom energisektorn enligt förordning (2018:1175) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS).

Myndigheten är en beredskapsmyndighet och sektorsansvarig myndighet enligt förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Säkerhetskänslig verksamhet och genomförda förbättringar

Identifiering av säkerhetskänslig verksamhet utgår ifrån om myndigheten till någon del bedriver verksamhet som:

- hanterar säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter,
- omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd, eller
- har skyddsvärden som utgör anläggningar, objekt, system, egendom eller andra tillgångar som är av betydelse för Sveriges säkerhet.

Det är för Energimyndigheten huvudsakligen **hantering av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter** som utgör den säkerhetskänsliga verksamheten.

Hanteringen av säkerhetsskyddsklassificerad information inom myndigheten har historiskt varit begränsad och främst omfattat hantering av enskilda säkerhetsskyddsklassificerade handlingar, utöver den hantering som sker inom ramen för signalskyddet. I och med utökat tillsynsansvar inom säkerhetsskyddsområdet och uppdrag inom civilt försvar, bedöms omfattningen öka, vilket också ställer krav på tillgång till effektiva och verksamhetsanpassade informationssystem för att kunna upprätta och sammanställa säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Myndigheten har därför bedrivit ett projekt som bland annat syftar till att utveckla och ackreditera informationssystem för behandling av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. I samband med detta har också en översyn av övrigt säkerhetsskydd genomförts.

Verksamhet inom myndigheten som hanterar, eller bedöms komma att hantera, säkerhetsskyddsklassificerad information (säkerhetskänslig verksamhet)

En stor del av medarbetarna inom myndigheten kan komma att ta del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i ringa omfattning och vid enstaka tillfällen under sin anställning. De verksamheter, samt kringliggande stödverksamheter, där säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter hanteras eller kommer att hanteras i mer än ringa omfattning redovisas nedan och är dimensionerande för säkerhetsskyddsarbetet inom myndigheten.

Energiberedskapsavdelningen

Inom energiberedskapsavdelningen hanteras frågor rörande trygg energiförsörjning, tillsynsverksamhet enligt säkerhetsskyddsförordningen och NIS. Dessutom ligger tyngdpunkten av myndighetens arbete med civilt försvar och uppdraget som sektorsansvarig myndighet på avdelningen.

Avdelningen hanterar frågor som ska förebygga och lindra negativa konsekvenser för samhälle och energianvändare på grund av störningar och avbrott, vilket sker i form av att ta fram åtgärder som förebygger och lindrar störningar och avbrott. Detta sker som en del i arbetet med totalförsvarsplanering och förstärkning av totalförsvaret i samverkan med framför allt Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Inom tillsynsverksamheten sker tillsyn över verksamhetsutövare som bedriver säkerhetskänslig verksamhet inom fjärrvärme, naturgas- olje- och drivmedelsförsörjningen. I uppdraget ingår även att lämna samråd vid överlåtelse och utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet samt hantering av verksamhetsutövares befattningsanalyser och registerkontroller. När det gäller tillsyn enligt NIS sker kontroll av aktörer inom energisektorn under lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster. I dessa verksamheter kommer medarbetare ta del av information från verksamhetsutövare vilken kan vara säkerhetsskyddsklassificerad. I tillsynsuppdraget kommer medarbetare även att få insyn direkt i verksamhetsutövarens säkerhetskänsliga eller samhällsviktiga verksamhet. De brister som identifieras och som dokumenteras i samband med tillsynen kan vara säkerhetsskyddsklassificerade.

Kris- och säkerhetsfunktionen (KSF)

KSF ansvarar för det myndighetsinterna arbetet med säkerhetsskydd avseende fysisk säkerhet, personalsäkerhet och informationssäkerhet samt myndighetens krisledningsarbete. Funktionen ansvarar också för Energimyndighetens signalskyddsverksamhet.

Avdelningen för verksamhetsutveckling och stöd (VUS)

Inom VUS finns enheten för informations- och ärendehantering, vilka ansvarar för myndighetens registratur- och arkivfunktion. Medarbetare inom registratur

och arkiv utgör en central funktion i hanteringen av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar.

Inom VUS finns även enheten för arkitektur och digitala system (IT). Enheten ansvarar för drift och förvaltning av myndighetens informationssystem, vilket även omfattar informationssystem avsedd för bearbetning av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter samt förvaltning av inpasserings- och larmsystem.

Enheten för kund och internservice ansvarar för myndighetens lokaler vilket delvis omfattar hantering av den fysiska säkerheten, exempelvis hantering av kort och koder för inpassering.

Klimatavdelningen

Avdelningen arbetar med att skapa förutsättningar för framtidens elproduktion. Genom fokus på fysisk planering och samexistens ökar vi samhällets aktörers förmåga att ta beslut och förstå konsekvenserna av vägval i arbetet för ett hållbart energisystem. Klimatavdelningen har inom ramen för samhällsplanering bland annat till uppgift att identifiera lämpliga områden för produktion av vindenergi. Inom avdelningen hanteras också uppgifter om Sveriges vattenkraftsproduktion.

Säkerhetsskyddsarbetet

Ledning och styrning

Under generaldirektören leds och samordnas säkerhetsskyddsarbetet av myndighetens Kris- och säkerhetschef (KSC), tillika säkerhetsskyddschef.

KSC ansvarar för att styra, stödja och följa upp att ett systematiskt säkerhetsskyddsarbete bedrivs inom myndigheten, vilket bland annat omfattar:

- upprättande/revidering av myndighetens säkerhetsskyddsanalys och säkerhetsskyddsplanering
- upprättande/revidering av befattningsanalys
- genomförande av internkontroller avseende säkerhetsskydd
- säkerställa att medarbetare erhåller erforderlig utbildning i säkerhetsskydd
- säkerhetsprövning av medarbetare samt hantering av registerkontroller
- upprättande och uppföljning av upphandlingar med säkerhetsskyddsavtal (SUA)
- ansvara för signalskyddsfunktionen

Signalskyddschefen ansvarar under Kris- och säkerhetschefen för signalskyddstjänsten.

Fysisk säkerhet

Energimyndighetens lokaler är indelade i zoner (sektionerade), i syfte att tydliggöra och avgränsa var olika verksamheter bedrivs. Vidare är zonindelningen en grund för att kunna styra tillgängligheten (behörigheten) till de

olika delarna av lokalerna, då olika delar av verksamheten kräver olika skyddsåtgärder.

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter förvaras i säkerhetsskåp vilka är placerade i tillträdesbegränsade och larmade utrymmen där kort, kod samt särskild behörighet krävs för inpassering.

Personalsäkerhet

Myndigheten genomför säkerhetsprovningar med registerkontroll för personer som, enligt den befattningsanalys som följer av säkerhetsskyddsanalysen, ska placeras säkerhetsklassad befattning. I samband med säkerhetsprovningen genomförs också en grundläggande orienterande utbildning i säkerhetsskydd.

Utöver detta har också en utbildningsplan tagits fram och utbildning i säkerhetsskydd sker i tre steg:

- Steg 1, grundläggande utbildning i säkerhetsskydd. Ska genomföras av alla medarbetare på myndigheten, detta oavsett placering i säkerhetsklass eller inte.
- Steg 2, utökad utbildning i säkerhetsskydd. Genomförs av all personal som genom anställning eller annat deltagande i verksamheten får eller kan komma att ta del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, eller få åtkomst till Energimyndighetens säkerhetskänslig verksamhet.
- Steg 3, målgruppsanpassad utbildning för verksamheter som ställer särskilda krav på kompetens inom specifikt område. Detta avser till exempel registratur eller handläggare vars arbetsuppgifter till stor del omfattar hantering av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Informationssäkerhet

Den digitala bearbetningen av säkerhetsskyddsklassificerad information sker i två olika informationssystem. Dels ett fristående nätverk - System K3, med ett antal arbetsstationer, dels fristående bärbara datorer – FKSU, som syftar bland annat till att underlätta tillsynsarbetet vid tillsynsbesök. Båda systemen är försedda med standardprogramvara för bearbetning av säkerhetsskyddsklassificerad information, däremot saknas förmågan att bearbeta geografisk information (GIS) annat än den som kan ske inom ramen för standardprogram (Office samt pdf).

Hantering av information i annan form än digital sker även den i enlighet med säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1).

Arbete med säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter inom samhällsplaneringen

Bakgrund

Elektrifieringen som nu sker inom energiomställningen kräver att elsystemet utvecklas. Utvecklingen av elsystemet innebär bland annat ökade markanspråk vilket gör att det uppstår intressekonflikter mellan att bygga ny elinfrastruktur och andra intressens behov. För att möjliggöra en utveckling av elsystemet är det centralt att det skapas samexistens mellan elproduktion och andra intressen, samt att befintliga intressen anpassar sig till de nya förutsättningar som elinfrastruktur innebär. Ett sätt att ge bättre förutsättningar är att ta fram planeringsunderlag för ny elproduktion som kan utgöra stöd för samhällsplaneringen. I arbetet med den nationella strategin för hållbar vindkraftsutbyggnad¹ var kartläggning av olika intressen och framtagandet av ett nationellt planeringsunderlag en central fråga. I arbetet med detta planeringsunderlag identifierades ett behov av regionala planeringsunderlag för vindkraft som stöd för kommunerna i deras planering.

I framtagandet av användbara planeringsunderlag är det en fördel om så många intressen som möjligt är inkluderade i analysarbetet. Detta för att öka planeringsunderlagets relevans och göra underlaget mer förutsägbart. En utmaning för planeringsprocessen är här att kunna beakta och arbeta in sekretessbelagda intressen. Försvarsmakten är en myndighet med många intressen av betydelse för fysisk planering och där en del av verksamheten och funktionerna är sekretessbelagd. Huruvida Försvarsmaktens intressen kan redovisas öppet beror på om redovisningen skulle röja uppgifter som omfattas av försvarssekretess och säkerhetsskyddslagen. För att skapa mer förutsägbara och relevanta planeringsunderlag finns det ett värde av att arbeta in dessa uppgifter utan att den skyddsvärda informationen röjs.

Försvarsmaktens roll

Försvarsmakten är den part som naturligt har bäst förutsättningar att utveckla metoder för att inarbeta sekretessbelagd information i planeringsunderlaget utan att riskera att hemlig information röjs. Detta eftersom Försvarsmakten har den bakomliggande kunskapen om den sekretessbelagda informationens natur så som geografisk omfattning, vilka funktioner som riskerar att skadas och hur stor risken är att den säkerhetsskyddsklassificerade informationen röjs av ett planeringsunderlag. För att en metod ska möta dessa grundläggande funktioner och vara användbart är det därför nödvändigt att Försvarsmakten är den drivande aktören i utvecklingen av metoder för hantering av alla delar av Försvarsmaktens intressen, inkluderat sekretessbelagd information. Inte minst eftersom de har som intresse att värna integriteten hos sin känsliga information.

¹ Nationell strategi för en hållbar vindkraft, ER 2021:02.

Metod

Den metod som beskrivs här bygger på det arbete som sker i ett pågående projekt i Dalarna och Värmlands län. Projektet ska bland annat resultera i ett regionalt planeringsunderlag som redovisar potentiella områden och uppbyggnadsmöjligheter för vindkraft. En särskild del i projektet är att tillsammans med Försvarmakten utveckla en metodik för att hantera intressen för totalförsvarets militära del i planeringsprocessen. De två länen berörs av Försvarmaktens lågflygningsområde och projektet ska undersöka arbetssätt för att hantera detta såväl som andra slags öppna och hemliga områden kopplade till Försvarmakten. Länsstyrelserna, Försvarmakten och Energimyndigheten har tillsammans utvecklat ett första förslag till metod som kontinuerligt utvecklas och utvärderas under projekttidens gång.

Metodens kärna

Metoden för att hantera sekretessbelagd information i framtagandet av planeringsunderlag går ut på att inarbeta säkerhetsskyddsklassificerad information i övrigt öppet material. Den säkerhetsskyddsklassificerade informationen döljs på så vis i andra intressen som är öppen geografisk information. Detta möjliggörs genom en process där flera av stegen har integritet genom mycket begränsad insyn och få inblandade personer.

Metoden i sammanfattning

Den metod som länsstyrelserna utvecklar och arbetar efter tar sin utgångspunkt i det nationella kartunderlaget från den nationella strategin för en hållbar vindkraftsutbyggnad². I sin analys bearbetar länsstyrelsen det nationella kartunderlaget genom att arbeta fram kriterier inom olika sakområden som avgör hur möjligheterna till samexistens mellan vindkraft och respektive sakområde ser ut. Dessa kriterier används i sin tur av experter i sakområdet hos länsstyrelserna för att klassificera och identifiera geografiska områden med potential för etablering av vindkraft. När sakområdena utretts lämnas separata underlag med geografisk information in till en beredningsgrupp med säkerhetsklassad personal. De underlag som lämnats från de olika sakområdena räknas som arbetsmaterial och gallras när planeringsunderlaget är klart.

De enda som ser den sammanlagda bilden av de underlagen är beredningsgruppen som aggregerar materialet och gör justeringar i en säker IT-miljö. Beredningsgruppens analysresultat klassas som arbetsmaterial och skickas över till Försvarmakten med stöd av Tryckfrihetsförordningen 2 kap § 2 i ett delningsundantag. I ett foljebrev framgår att Försvarmakten i samrådssyfte ska ge sin syn på föreslagna ytor. Brevet blir en underhandsremiss som varken diarieförs eller blir en allmän handling. Samtidigt genomförs en intern

² Nationell strategi för en hållbar vindkraft, ER 2021:02.

sårbarhetsbedömning på länsstyrelsen som kartlägger och bedömer potentiella skador och konsekvenser som kan uppstå om Försvarsmaktens säkerhetskänsliga intressen röjs.

När Försvarsmakten tagit emot det aggregerade kartmaterialet bearbetas det med målet att skapa ett kartunderlag som visar på potentiella platser för vindkraft som inte står i konflikt med Försvarsmaktens intressen. Det finns en betydande risk att Försvarsmakten i ett tidigare skede kommer fram till att de inte kan dela sitt analysunderlag. I så fall kommer länsstyrelsen att presentera ett underlag utan hänsyn till Försvarsmaktens intressen. Om Försvarsmakten ändå lyckas skapa ett fungerande kartunderlag skickas det tillbaka i krypterat format till beredningsgruppen på länsstyrelsen med stöd av försvarssekretess, OSL 15:2. Materialet blir då diariefört hos länsstyrelsen med samma sekretessklass. Vid behov sker fortsatt kommunikation med Försvarsmakten för att komma fram till ett underlag som båda parterna är överens om. Efter en sekretesskontroll i dialog med Säkerhetspolisen, Försvarsmakten och Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten blir det slutligen klart om planeringsunderlaget kan öppnas upp med eller utan Försvarsmaktens intressen.

Själva överlämnandet från Försvarsmakten till länsstyrelsen är en process som fortfarande inte prövats och befinner sig därför under utveckling. I dagsläget är det inte säkert att länsstyrelserna är beredda att ta emot ett kartunderlag under försvarssekretess och ta beslut om underlaget kan öppnas upp. Det diskuteras att lägga ansvaret för det slutliga beslutet om att öppna upp underlaget på Försvarsmakten eller att ta beslutet gemensamt.

Metodens utmaningar

Den största utmaningen med metoden är att transparensen i framtagandet av planeringsunderlaget riskerar att gå förlorad. Transparensen är viktig för att få acceptans för underlaget och ger möjlighet till utveckling av det. Förutom att ett planeringsunderlag utan transparens riskerar att sakna förankring och relevans hos användare finns det begränsade möjligheter att granska processen när arbetsmaterialet gallras bort vid arbetets slut.

En annan utmaning är att bedömningar, av möjligheten till samexistens mellan vindkraft och respektive sakintresse, som görs inom respektive sakområde blir personberoende eftersom de utförs av få personer vars arbete inte granskas och värderas av någon annan. Avsaknaden av möjlighet till granskning gör att det inte uppstår någon dynamisk process kring utvärdering av möjligheten till samexistens mellan vindkraft och andra intressen. Den subjektivitet som riskerar att uppstå vid bedömningarna har endast chans att upptäckas av de få personerna i den sekretessprövade beredningsgruppen. Dessutom blir kartunderlaget inte lika genomarbetat som om de olika närliggande sakområdena hade fört dialog tillsammans. En gemensam dialog är viktig eftersom många av sakområdenas värden och intressen sammanfaller och förstärker varandra. Vid samverkan och gemensamt arbete hade de med stor sannolikhet kommit fram till andra underlag.

Det finns alltid risker med att dölja säkerhetsskyddsklassificerad information bakom öppen information, vilket är grunden i metoden. Även om arbetsmaterialet från de olika sakområdena gallras bort finns det möjlighet för en tillräckligt motiverad aktör att genom uteslutningsmetoder och analys kunna identifiera var det finns känsliga funktioner. Geografisk information för öppna intressen samt kriterier och metod för klassificering av möjligheter till samexistens finns öppet redovisat. Det ger underlag att använda i välutvecklade funktioner för till exempel maskininlärning och avancerad geografisk analys integrerade i GIS-programvara. Metoden riskerar alltså att leda oönskad uppmärksamhet till geografiskt känsliga områden.

Tanken med samhällsplanering är att den ska ske kontinuerligt och följa samhällets utveckling och behov. Ett planeringsunderlag som är framtaget i en sluten process där bakomliggande underlag tas bort begränsar detta arbetssätt. Metoden representerar snarare en äldre typ av statisk planering.

Hantering av sekretess

En organisation som arbetar med material den inte känner till har mycket svårt att förhålla sig till vad det representerar. I detta fall har länsstyrelsen ingen kunskap om Försvarsmaktens intressen vad gäller storlek, omfattning eller typ av funktion. Det uppstår därmed svårigheter att utvärdera möjlighet till samexistens kring det som det sekretessbelagda materialet representerar och dess geografiska avtryck. Därför är det i sak inte lämpligt att länsstyrelsen ska ta ansvar för att driva och utveckla metodens säkerhetsaspekter. Ansvaret bör ligga på den som har den sekretessbelagda informationen att värna.

Om samhällsplanering och planeringsunderlag

Svensk samhällsplanering är en starkt decentraliserad process där kommunernas planering genom sitt planmonopol har stor betydelse. Kommunernas planering sker i ett sammanhang som sträcker sig i flera nivåer, från internationellt och nationellt till det helt lokala. Ett sätt att belysa en frågeställning och stödja planeringen är att ta fram planeringsunderlag. Planeringsunderlag är i grunden geografisk information som beskriver olika egenskaper och förutsättningar. I och med kommunernas roll i planeringssystemet och att beslut om planering i grunden fattas av demokratiskt valda församlingar behöver det i samhällsplaneringen finnas en öppenhet och transparens till grunden bakom beslut. Det gäller inte bara planeringen i sig utan även hur de planeringsunderlag som används vid samhällsplanering har tagits fram och vilka kriterier och avvägningar som ligger till grund för planeringsunderlaget.

Energimyndigheten har hitintills haft en begränsad roll i samhällsplanering och omfattar energiförsörjning kopplat till samhällets utveckling. Energimyndigheten ansvarar för att ta fram riksintressen inom energiförsörjning samt att arbeta med att utveckla och stödja den lokala- och regionala energiplanering. Förutom underlag i form av riksintresseutpekanden har inte Energimyndigheten tagit fram några planeringsunderlag för samhällets planering.

Motiv till varför sekretessbelagd information behöver hanteras i planeringsunderlag

Utan en metod som hanterar säkerhetsskyddsklassificerad information i samhällsplaneringen finns det viss problematik avseende förutsägbarhet. Det blir svårare för företag som söker tillstånd att förstå hur de ska välja ut platser som accepteras av Försvarsmakten. I dagsläget hamnar företagen i en situation där de måste pröva sig fram och många gånger är det svårt för Försvarsmakten att motivera vad ett avslag beror på eftersom orsaken är hemlig. Försvarsmakten kan inte heller föra dialog kring vad företaget skulle kunna justera för att få tillstånd. Genom att inarbeta sekretessbelagd information i planeringsunderlag skulle en del av denna problematik potentiellt lösas.

Slutsatser och rekommendationer

Metoden som beskrivs testas och utvärderas löpande i projektet. I dagsläget har metodens alla steg inte utförts. Därför går det ännu inte att med full säkerhet säga om metoden fungerar. Den måste i praktiken testas fullt ut innan en utvärdering av funktionaliteten kan göras.

Det finns utmaningar med metoden och områden där det behövs ett vidare utvecklingsarbete för att metoden ska ses som lämplig att använda i fler sammanhang inom samhällsplanering. Den strukturomvandling samhället står inför kräver att vi arbetar med en dynamisk och samverkansbaserat arbetssätt vilket inte är möjligt att uppnå så som metoden ser ut idag. Metoden ger även upphov till vissa oönskade effekter samtidigt som det finns inbyggda risker. De oönskade effekter som uppstår och som ett fortsatt utvecklingsarbete behöver adressera är:

- I sin nuvarande form ger metoden ett statiskt planeringsunderlag vilket går emot en samhällsutveckling som kräver samverkansorienterad och dynamisk planering.
- Viktiga principer kring transparens och samverkan vad gäller öppen information och öppna intressen inom samhällsplaneringen försvagas. Det ger bland annat problem med förankring och acceptans.
- Vi är i början av en strukturomvandling av samhället där vi inte har råd att minska handlingsutrymmet, arbeta i stuprör och tänka att olika intressen inte kan samexistera på samma plats. Vid stora samhällsförändringar behöver vi ha ett samverkansbaserat arbetssätt som bygger på resonemang och insikt om att vi är i en strukturomvandling.
- Strukturomvandling innebär att de intressen och verksamheter som finns idag behöver anpassa sig till nya förutsättningar och vara en del i utvecklingen av samhället.

- Det finns en icke försumbar risk att metoden leder till att sekretessbelagd information röjs genom att den finns med i ett sammanhang med öppen information.

Det samarbete som sker mellan projektets aktörer är ett viktigt steg i rätt riktning mot att hantera säkerhetsskyddsklassificerad information i samhällsplaneringen. En sammanvägning av metodens utmaningar vad gäller samhällsplaneringen gör dock att metoden inte bör användas i sin nuvarande form. Vanligtvis är transparens en central utgångspunkt inom samhällsplaneringen samtidigt som det är just avsaknad av transparens som är nyckeln till att undvika att säkerhetsskyddsklassificerad information röjs. Eftersom dessa utgångspunkter verkar svåra att förena måste andra lösningar som resulterar i ett trovärdigt planeringsunderlag utvecklas. Det är dock svårt att utveckla en metod som hanterar sekretesskyddsklassificerad information i samhällsplaneringen för den som saknar tillräcklig kunskap om informationen. Energimyndighetens rekommendation är att Försvarsmakten får en mycket tydligare roll i utvecklingen av denna metod eller andra sätt för att inkludera försvarssekretess i samhällsplaneringen. Det inbegriper att även att Försvarsmakten gör en översyn av vad som behöver vara säkerhetsklassificerat och i vilken form denna information kan delas med andra. Det är även nödvändigt att Försvarsmakten utvecklar sin förmåga och kapacitet till att snabbt ta fram ändamålsenliga underlag till samhällsplaneringen. Detta är av central betydelse i ljuset av den samhällsförändring som energiomställning innebär och vad det innebär i form av utveckling av ny energiinfrastruktur och annan samhällsplanering.